

Metoderapport til Skup 2006:

Posttesten

Av Anders Horntvedt, Nationen

*”Dette beklager vi.
Sånn skal det ikke
være.*

Robert Morberg, informasjonssjef i Posten etter at Nationen hadde målt hvor lang tid det tok å få fram 342 brev

1. Navn på journalist(ene) som har gjort jobben.

Anders Horntvedt

2. Tittel på arbeidet, prosjektet.

Posttesten

3. Hvor og når det er publisert.

Nationen. Hovedartikkel 29. desember 2006. Én oppfølger som sto dagen etter.

4. Redaksjon og redaksjonsadresse, samt tlf.nr.

Nationen, Postboks 9390 Grønland, 0135 Oslo. Nyhetsredaktør Sveinung Engeland kan nåes på 21310035 (a) / 91322043 (m).

5. Journalistens (eller kontaktpersons) adresse og telefonnummer.

Anders Horntvedt: 21310008 (a) / 97517334 (m). Epost: anders.horntvedt@nationen.no. Privat adresse: Oskar Braatens gate 25, 0474 Oslo.

6. Redegjørelse for arbeidet

a) Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

Som politisk journalist i Nationen har jeg tidligere skrevet flere saker om nedlegging av postkontorer, forslag om avvikling av postombæring på lørdager og sviktende framføring av brev i Distrikts-Norge.

I begynnelsen av november kom redaksjonen over en lederartikkel i Helgelands Arbeiderblad. Der het det at samtlige ordførere på Helgeland var gått sammen i en felles henvendelse til Posten og at kvaliteten på framsendelsene var blitt satt flere tiår tilbake. I artikkelen sto det også at ordførerne på Helgeland oppfordret Posten til å gjøre en analyse av forholdene i regionen, men at de ikke nådde fram overfor Posten. Posten skulle ha lovet bot og bedring overfor kommunene et utall ganger, men nøyde seg med botsøvelsene, ifølge artikkelen.

Standarden på tjenestene til Posten Norge AS handler i virkeligheten om samferdselspolitikk og distriktspolitikk. Bedrifter sender reservedeler i posten i den tro at pakkene kommer fram raskt og trygt. Kommunene bruker Posten for å sende ut saksdokumenter, og folk flest får sine aviser, brev og regninger i postkassa hver dag. Kort sagt: Posten er med på å binde landet sammen.

Jeg ble bedt om å lage en sak om ordførernes protester, og å få ut tall som kunne underbygge ordførernes protester og lederartikkelen i Helgeland Arbeiderblad. Postens daværende pressesjef Eva Bratholm gjorde det klart at de ikke ville offentliggjøre statistikk brutt ned på forskjellige distrikter.

– Vi går ikke ut med regionale tall. Det kan plutselig være slik at et uvær plutselig gjør at tallene blir helt misvisende for helhetsbildet.

Pressesjef Eva Bratholm til Nationen 6. november 2006 (ikke publisert)

Klagene fra ordførerne på Helgeland var ikke den eneste bekymringsmeldingen redaksjonen hadde fått på posttjenestene her i landet. Med bakgrunn i dette ba nyhetsredaktør Sveinung Engeland meg lage en skikkelig test av Posten, og finne ut hvordan det i virkeligheten sto til med framføringen av brevpost.

b) Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

Sentralt i prosjektet sto kvaliteten på framføringen av brevpost i Norge. Mer spesifikt inneholdt dette *to* problemstillinger:

1. Er det slik at ordførerne på Helgeland har rett – at posttilbudet der er vesentlig dårligere enn ellers i landet?

2. I Postens konsesjon heter det at 85 prosent av brevposten skal være framme over natta. Men hva skjer hvis vi ikke bare ser brevmengden i landet under ett? Overholder Posten Norge AS konsesjonskravet på 85 prosent – også hvis vi ser på brev til og fra tilfeldige steder som ligger utenfor de største byene?

Som nevnt i punkt a) er problemet fra Postens side at de ikke vil offentliggjøre tall som er brutt ned på distrikter. Dermed må Stortinget, opposisjonen, presse og øvrig norsk offentlighet kun forholde seg til landsgjennomsnittet.

Postgangen oppfattes gjerne som rask og god i Norge sammenlignet med andre land, og de fleste tar for gitt at et brev normalt kommer fram til adressaten over natta.

Vi ville altså finne ut om det var slik.

For Nationen var dette en god sak. Vi ønsker å konsentrere oss om forhold for folk som bor utenfor Oslo-gryta. Samtidig ser vi at mange lokalaviser ikke har interessene eller ressursene til å foreta en slik test som går ut over deres eget distrikt.

c) Ble problemstillingen endret underveis? I så fall, hvorfor og hvordan?

Jeg startet med å se for meg en helt enkel test: Jeg skulle finne et antall frivillige, sende dem et brev fra Oslo på et bestemt tidspunkt, og alle skulle sjekke når brevet kom fram. Dette ville være en enklere, mindre tidkrevende og framfor alt billigere test.

En test gjort på denne måten ville inneholde to svakheter:

* Jeg ville kun ha testet framføringen på brev ut fra Oslo. Jeg hadde en hypotese om at problemet ved utsending av brev ikke først og fremst er post til eller fra Oslo, men mellom mindre steder i Distrikts-Norge. Det skulle senere vise seg at denne hypotesen var riktig.

* 19 brev er et tynt grunnlag å generalisere på. Tilfeldighetene rundt framføringen av ett enkelt brev ville ha gjort stort utslag på resultatet.

I samråd med samfunnsredaktør Pernille Huseby og nyhetsredaktør Sveinung Engeland besluttet jeg å utvide testen ved å få testdeltagerne til å sende brev til hverandre - og til meg. Med 19 testdeltagere ville det til sammen bli 342 brev på kryss og tvers, og dermed et langt støtere fundament å trekke konklusjoner på.

d) Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problem underveis mv.

Første ledd i arbeidet gikk ut på å skaffe testdeltagere spredt over hele landet. At jeg endte på 19 testdeltagere, er for så vidt tilfeldig. Jeg ville ha minst 10, og helst over 15 med en brukbar spredning over hele landet.

Utgangspunktet var Nationens freelancenettverk. Dette er folk som jobber som journalister til daglig, og som jevnlig skriver saker for oss. Men i og for seg kunne hvem som helst med et minimum av ordens- og tidssans være testdeltagere.

Jeg fikk 10 freelancejournalister til å være med på testen og spedde på med to personlige bekjente av folk i redaksjonen, én kollega som er fast ansatt i Nationen, fem ordførere samt meg selv.

Etter at adresselista var klar, gjorde jeg klar en pakke til hver av deltagerne: Den inneholdt 19 brev, som for så vidt alle var tomme. Hvert av brevene var ferdig frankert og adressert til én av de andre deltagerne i testen. På baksiden av hvert brev sto det hvem som var avsender.

Alle de 19 pakkene ble postlagt og ankom hos testdeltagerne. Instruksen var da at de frankerte brevene skulle legges i posten på formiddagen den 15. november. Deretter skulle de merke seg når hvert enkelt brev ankom. Når alle brevene var ankommet, skulle de sende en rapport til meg med en liste over hvilke brev som kom når.

Dessverre misforsto to av testdeltagerne instruksjonene, og la de ferdig frankerte brevene i posten med én gang. Det kunne ha vært et tilleggspoeng i testen at alle brevene ble postlagt på samme tidspunkt, men det svekket for så vidt ikke testresultatet.

Etter at alle testresultatene var kommet inn, startet jobben med å registrere og analysere materialet. Jeg la alle rapportene inn i et Excel-regneark for å få oversikt og for å gjøre analysen enklere.

Flere av testdeltagerne «utmerket» seg med svært dårlig framføringshastighet. Én løsning kunne vært å vinkle på én av deltagerne, men jeg bestemte meg for å vinkle på tallene som helhet.

Dermed kunne Nationen publisere saken «Bare ett av to brev kom fram i tide»

7. Hvor mye arbeidstid og eventuell fritid er brukt på prosjektet?

Til sammen brukte jeg én omtrent uke på heltid og til sammen 10-15 timer arbeidstid parallelt med at jeg jobbet med andre saker. Dette var fordelt over omtrent to måneder. I tillegg kommer omtrent seks timer utenom arbeidstid som det ikke ble ført overtid for. Dette besto i noen telefoner til kilder på ettermiddagstid samt noen praktiske gjøremål som frankering og å holde orden på egne brev.

8. Spesielle erfaringer du vil nevne.

Resultatet over postgangen var overraskende dårlig, og dermed ble saken på trykk tilsvarende sterk. Den ble sitert i en rekke medier, deriblant NTB, NRK og Aftenposten.no. Den førte også til at flere aviser skrev ledere om saken eller lagde lokale vinklinger som bygde på min sak.

Jeg antok at både Posten og Post- og teletilsynet ville ha vanskelig for å kunne kommentere testen uten at de så resultatene i detalj. Til tross for at regnearket var upublisert materiale, valgte jeg å legge hele oversikten fram for dem.

Også politikere i Stortingets transportkomité som jeg ba kommentere resultatet, fikk tilgang til de detaljerte resultatene av testen.

I teorien kunne både Posten og tilsynet ha forsøkt å trenere publiseringen av saken. Samtidig fikk jeg en grundig gjennomgang av testen og jeg fikk påpekt motargumentene før publisering.

9. Dato og tid.

Anders Horntvedt
Oslo, 15. januar 2007

